

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به اینکه عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه و دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، ما دانشجویان و اعضای هیأت علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مدنظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- **اصل برائت:** التزام به برائت جویی از هر گونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.
- ۲- **اصل رعایت انصاف و امانت:** تعهد به اجتناب از هر گونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- **اصل ترویج:** تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- **اصل احترام:** تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هر گونه حرمت شکنی.
- ۵- **اصل رعایت حقوق:** التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- **اصل رازداری:** تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشورها و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.
- ۷- **اصل حقیقت جویی:** تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هر گونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸- **اصل مالکیت مادی و معنوی:** تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۹- **اصل منافع ملی:** تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

امضاء پژوهشگر:

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش : حسابداری

عنوان :

**اعتبارسنجی واحدهای تجاری دریافت کننده تسهیلات مالی مبتنی بر
صورت‌های مالی**

استاد راهنما :

دکتر امیررضا کیقبادی

استاد مشاور :

علی نعمتی

پژوهشگر :

وحید خدای

پائیز ۱۳۹۱

تقدیم به :

ای پدر از تو هر چه می گویم باز هم کم می آورم

فورشیدی شدی و از روشنایی ات جان گرفتم و در ناامیدی ها نازم را

کشیدی و لبریزم کردی از شوق

اکنون حاصل دستان فستنه ات رمز موفقیتم شد

به فوادم تبریک می گویم که تو را دارم و دنیا با همه بزرگیش مثل تو را

ندارد

و تو ای مادر، ای شوق زیبایی نفس کشیدن

ای روح مهربان هستی ام

تو رنگ شادی هایم شدی و لحظه ها را با تمام وجود از من دور کردی و

عمری فستگی ها را به جان فریدی تا اکنون توانستی طعم فوش

پیروزی را به من بپشانی

تشکر و قدردانی :

ممد و سپاس بی کران پروردگار یکتا را که بر این بنده مقیر منت نهاد تا دوره ای دیگر از دوران تمصیل علم و کمال را با نتیجه مطلوب و رضایت بخش به سرانجام برساند.

مال که با فضل و عنایت خداوند رحمان، موفق به تنظیم و تدوین این پایان نامه شده ام بر خود واجب می دانم که از همه عزیزانی که اینجانب را طی انجام این تحقیق کمک و مساعدت نمودند، مراتب امتنان و تشکر را ابراز نمایم.

شایسته است در ابتدا از زحمات بی دریغ استاد ارجمندم جناب آقای دکتر امیررضا کیقبادی که به رغم وجود مشغله فراوان، هدایت و راهنمایی این پایان نامه را پذیرفته و همواره با رویی گشاده و اخلاقی نیکو، مرا در نیل به اهدافم یاری رساندند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین از همکاری صمیمانه و بی شائبه استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر علی نعمتی که به عنوان استاد مشاور قبول زحمت فرمودند و جهت پیشبرد این تحقیق مرا از راهنمایی های با ارزش خود بهره مند ساختند، بی نهایت سپاسگذارم.

از راهنمایی های ارزشمند استاد محترم ناظر سرکار خانم جهاننهاد که مسئولیت داوری این تحقیق را بر عهده داشتند کمال تشکر را دارم.

در پایان از برادرم عزیزم نوید به واسطه همراهی در تمامی مراحل تحقیق و از همکاری استاد عالیقدر جناب آقای دکتر تازی وردی و از مساعدتهای دوست عزیزم جناب آقای محمد نجفی که در انجام این تحقیق لطفه ای مرا تنها نگذاشتند و جناب آقای مهندس نعمت کرمانی که در مراحل آماری تحقیق مرا یاری نمودند، قدردانی و تشکر وافر ابراز می دارم.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب وحید خدای دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی

۸۹۰۶۴۳۹۰۴۰۰ در رشته حسابداری که در تاریخ: ۱۳۹۱/۰۸/۲۱

از پایان نامه خود تحت عنوان :

اعتبارسنجی واحدهای تجاری دریافت کننده تسهیلات مالی مبتنی بر صورتهای مالی

با کسب نمره ۱۹/۵ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱۰- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۱۱- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۱۲- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۱۳- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ : ۱۳۹۱/۰۸/۲۱

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای وحید خدای از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۹/۵

بحروف نوزده و نیم و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما :

فصل اول: کلیات تحقیق

۲	مقدمه
۳ بیان مسئله	۱-۱
۴ سؤال تحقیق	۲-۱
۵ اهمیت موضوع و ضرورت تحقیق و انگیزه انتخاب آن	۳-۱
۶ اهداف تحقیق	۴-۱
۸ فرضیه های تحقیق	۵-۱
۸ ۱-۵-۱ فرضیه اصلی	
۸ ۱-۱-۵-۱ فرضیه های فرعی	
۹ چارچوب نظری تحقیق	۶-۱
۱۰ مؤلفه های تحقیق	۷-۱
۱۱ ۱-۷-۱ متغیرهای کیفی و کمی	
۱۱ ۲-۷-۱ نسبت های مالی	
۱۲ پیشینه تحقیق	۸-۱
۱۵ ۱-۸-۱ انواع متغیر ها در پیشینه تحقیق	
۱۶ کاربردهای تحقیق	۹-۱
۱۶ روش تحقیق	۱۰-۱
۱۸ ۱-۱۰-۱ مدل تحقیق	
۱۹ قلمرو تحقیق	۱۱-۱
۱۹ جامعه آماری و تعیین حجم نمونه	۱۲-۱
۲۰ ابزار گردآوری اطلاعات	۱۳-۱
۲۰ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات	۱۴-۱
۲۱ تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی	۱۵-۱
۲۲ ۱-۱۵-۱ نسبت های مالی	
۲۵ ۲-۱۵-۱ ریسک اعتباری	
۲۶ ۳-۱۵-۱ داده کاوی	
۲۷ ۴-۱۵-۱ ماشین بردار پشتیبان	

۲۷ ۵-۱۵-۱ درخت تصمیم
۲۸ ۶-۱۵-۱ شبکه های عصبی

فصل دوم: ادبیات تحقیق

۳۰ مقدمه
۳۱ چارچوب نظری تحقیق
۳۴ ۲-۲ ریسک اعتباری و تاریخچه پیدایش آن
۳۵ ۲-۲-۱ ضرورت طراحی سیستمهای سنجش و ارزیابی اعتبار مشتریان
۳۶ - مطالعات انجام شده در داخل کشور
۴۲ - مطالعات انجام شده در خارج از کشور
۴۳ ۳-۲ امتیازدهی و رتبه بندی اعتباری و تاریخچه پیدایش آنها
۴۶ ۲-۳-۱ مدلهای امتیازدهی اعتباری
۴۷ ۲-۳-۲ ضرورت امتیازدهی اعتباری مشتریان
۴۸ ۲-۳-۳ اهمیت رتبه بندی اعتباری مشتریان
۴۹ ۲-۳-۴ معیارهای رتبه بندی اعتباری مشتریان
۵۱ ۲-۳-۵ مزایا و محدودیت‌های مدل رتبه بندی اعتباری
۵۲ ۲-۳-۶ سیستم‌های رتبه بندی اعتباری
۵۳ - مطالعات انجام شده در داخل کشور
۵۵ - مطالعات انجام شده در خارج از کشور
۵۷ ۴-۲ اتکاء به صورتهای مالی جهت پیش بینی ورشکستگی
۵۸ - مطالعات انجام شده در داخل کشور
۶۲ - مطالعات انجام شده در خارج از کشور
۶۳ ۵-۲ داده کاوی و تاریخچه پیدایش آن
۶۴ ۲-۵-۱ گام های داده کاوی
۶۵ ۲-۵-۲ کاربردهای داده کاوی
۶۷ ۶-۲ بکارگیری تکنیک های داده کاوی در حوزه اعتبارسنجی
۶۸ - مطالعات انجام شده در داخل کشور
۷۱ - مطالعات انجام شده در خارج از کشور
۷۲ ۷-۲ جمع بندی و نتیجه گیری

فصل سوم : روش شناسائی تحقیق (متدولوژی)

مقدمه	۷۶
۱-۳ روش تحقیق	۷۸
۲-۳ جامعه آماری	۸۰
۳-۳ حجم نمونه و روش اندازه گیری	۸۱
۴-۳ فرضیه های تحقیق	۸۲
۳-۴-۱ فرضیه اصلی	۸۲
۳-۴-۱-۱ فرضیه های فرعی	۸۲
۵-۳ قلمرو تحقیق	۸۳
۶-۳ ابزار و روش گردآوری داده ها	۸۳
۷-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها	۸۴
۸-۳ تکنیکهای داده کاوی جهت اعتبارسنجی	۸۵
۳-۸-۱ شبکه های عصبی	۸۵
۳-۸-۲ ماشین بردار پشتیبان	۹۶
۳-۸-۳ درخت تصمیم	۱۰۰
۹-۳ مؤلفه های تحقیق	۱۰۲

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق

مقدمه	۱۰۶
۱-۴ توصیف داده های گردآوری شده	۱۰۷
۲-۴ ملاک کارآمدی مدل ها	۱۱۲
۳-۴ تحلیل داده ها و بررسی اعتبار مدل با استفاده از تکنیکهای داده کاوی (آزمون فرضیه های تحقیق)	۱۱۳
۴-۳-۱ آزمون فرضیه اصلی	۱۱۳
- نتایج آزمون و یافته های فرضیه اصلی	۱۱۶
۴-۳-۱-۱ آزمون فرضیه فرعی اول	۱۱۶
- نتایج آزمون و یافته های فرضیه فرعی اول	۱۱۷
۴-۳-۱-۲ آزمون فرضیه فرعی دوم	۱۱۸
- نتایج آزمون و یافته های فرضیه فرعی دوم	۱۲۱
۴-۳-۱-۳ آزمون فرضیه فرعی سوم	۱۲۳

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱۲۶	- نتایج آزمون و یافته های فرضیه فرعی سوم
۱۲۹	۴-۴ کارآیی مدل ها در مقایسه با الگوریتمهای مختلف طبقه بندی

فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۳۱	مقدمه
۱۳۱	۱-۵ نتایج حاصل از یافته های تحقیق (قبول و یا رد فرضیه ها)
۱۳۲	۱-۱-۵-۱ نتایج حاصل از بررسی آزمون فرضیه اصلی
۱۳۲	۱-۱-۵-۱ نتیجه فرضیه فرعی اول
۱۳۳	۱-۱-۵-۲ نتیجه فرضیه فرعی دوم
۱۳۴	۱-۱-۵-۳ نتیجه فرضیه فرعی سوم
۱۳۵	۲-۵ نتیجه گیری کلی تحقیق
۱۳۸	۳-۵ مقایسه نتایج تحقیق با سایر تحقیقات
۱۳۸	۴-۵ محدودیت ها و مشکلات تحقیق
۱۳۹	۵-۵ پیشنهادات
۱۳۹	۱-۵-۵ پیشنهادات حاصل از تحقیق
۱۴۱	۲-۵-۵ پیشنهادات کاربردی در نظام بانکی
۱۴۲	۳-۵-۵ پیشنهادات جهت تحقیقات آتی

منابع و مأخذ

۱۴۶	منابع فارسی
۱۴۸	منابع انگلیسی

چکیده انگلیسی

فهرست جدول ها

صفحه

عنوان

۱۳	۱-۱ جدول نمونه هایی از پیشینه خارجی مرتبط
۱۵	۲-۱ جدول متغیر های مورد استفاده در برخی تحقیقات داخلی و خارجی
۶۶	۱-۲ جدول میزان نفوذ داده کاوی در صنایع مختلف
۷۰	۲-۲ جدول شرایط بکارگیری هریک از مدل های اندازه گیری اعتبار مشتریان
۷۳	۳-۲ جدول مهمترین شاخص های مؤثر در اندازه گیری اعتبار مشتریان
۱۰۸	۱-۴ جدول توزیع فراوانی مدرک تحصیلی مدیران عامل
۱۰۹	۲-۴ جدول توزیع فراوانی وضعیت مالیات شرکتها
۱۱۰	۳-۴ جدول توزیع فراوانی انواع شرکتها
۱۱۱	۴-۴ جدول توزیع فراوانی زمینه فعالیت شرکتها
۱۱۲	۵-۴ جدول شرح متغیرهای مدل
۱۱۸	۶-۴ جدول عملکرد پیش بینی مدل ماشین بردار پشتیبان در مرحله تست
۱۲۲	۷-۴ جدول عملکرد پیش بینی مدل درخت تصمیم در مرحله تست
۱۲۷	۸-۴ جدول عملکرد پیش بینی مدل شبکه عصبی در مرحله تست
۱۲۹	۹-۴ جدول مقایسه تطبیقی صحت الگوریتم ها
۱۳۳	۱-۵ جدول عملکرد پیش بینی مدل ماشین بردار پشتیبان در دوره تست
۱۳۴	۲-۵ جدول عملکرد پیش بینی مدل درخت تصمیم در دوره تست
۱۳۵	۳-۵ جدول عملکرد پیش بینی مدل شبکه عصبی در دوره تست

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

۱۰۷ ۱-۴ نمودار نحوه توزیع مدرک تحصیلی مدیران عامل
۱۰۸ ۲-۴ نمودار توزیع فراوانی وضعیت مالیات شرکتها
۱۰۹ ۳-۴ نمودار توزیع فراوانی انواع شرکتها
۱۱۰ ۴-۴ نمودار توزیع فراوانی زمینه فعالیت شرکتها

فهرست شکل ها

صفحه

عنوان

۱۸	شکل ۱-۱ مدل مفهومی تحقیق
۳۳	شکل ۲-۱ مدل مفهومی تحقیق
۱۱۴	شکل ۱-۴ نحوه ساخت الگوریتم در نرم افزار SPSS Clementine
۱۱۵	شکل ۲-۴ نحوه اجرای الگوریتم در نرم افزار SPSS Clementine
۱۱۷	شکل ۳-۴ میزان صحت و قدرت پیش بینی مدل ماشین بردار پشتیبان
۱۲۱	شکل ۴-۴ میزان صحت و قدرت پیش بینی مدل درخت تصمیم
۱۲۳	شکل ۵-۴ متغیرهای با اهمیت مدل درخت تصمیم
۱۲۵	شکل ۶-۴ پرسپترون چند لایه
۱۲۶	شکل ۷-۴ میزان صحت و قدرت پیش بینی مدل شبکه عصبی
۱۲۸	شکل ۸-۴ متغیرهای با اهمیت مدل شبکه عصبی

فهرست رابطه ها

صفحه

عنوان

۴۷	رابطه محاسبه زیان مورد انتظار.....
۸۱	رابطه کوکران با حجم جامعه محدود.....
۹۸	رابطه تابع تصمیم گیری در حالت خطی.....
۹۸	رابطه تابع تصمیم گیری در حالت غیر خطی.....
۱۲۵	رابطه تابع عملکرد آموزش شبکه.....
۱۲۵	رابطه تابع مدل ریاضی.....

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

جذب سپرده های اشخاص، اعطای تسهیلات مالی ، ارائه انواع خدمات بانکی، مشاوره به شرکت در انواع سرمایه گذاریهای بلند مدت و کوتاه مدت، انجام انواع معاملات در بازارهای پول و سرمایه و... فعالیتهایی هستند که امروزه در اشکال متعدد و متفاوت توسط بانک ها در سطح دنیا صورت میپذیرد و تنوع آنها همچنان رو به افزایش است.

در سیستم بانکی ایران، تجهیز منابع و تخصیص آن در قالب تسهیلات مالی کماکان اصلی ترین وظیفه بانک های تجاری را تشکیل می دهد. در بخش تخصیص منابع، توجه به این نکته حائز اهمیت است که نرخ سود تسهیلات اعطایی فراتر از سیاست های پولی به عنوان ابزاری جهت اعمال سیاستهای اقتصادی در بخش های مختلف اقتصادی مورد استفاده قرار می گیرد و این امکان که ریسک عدم بازپرداخت تسهیلات از طریق نوسانات نرخ سود جبران شود تا حد زیادی از بانکهای اعطا کننده تسهیلات سلب شده است. لذا هنگام تصمیم گیری نسبت به اعطای تسهیلات، بررسی همه جانبه درخواست تسهیلات به منظور به حداقل رساندن ریسک عدم بازپرداخت از اهمیت خاصی برخوردار است.

۱-۱- بیان مسئله تحقیق

بانک ها به عنوان بخش اصلی نظام مالی همواره با ریسک های متفاوتی روبرو هستند که یکی از عمده ترین آنها ریسک اعتباری است. حجم قابل ملاحظه ای از تسهیلات اعطایی سوخت شده یا معوقه بانک ها، گویای فقدان مدل های مناسب اندازه گیری اعتباری و سیستم های مدیریت ریسک در شبکه بانکی است. یکی از مهمترین ابزارهایی که بانک ها برای مدیریت و کنترل ریسک اعتباری بدان نیازمند هستند، "سیستم اعتبارسنجی مبتنی بر صورتهای مالی مشتریان" است. با بهره گیری از تحلیل اطلاعات مربوط به مشتریان بانک با استفاده از فرآیند داده کاوی می توان به اعتبارسنجی متقاضیان وام و طبقه بندی آنها به مشتریان خوش حساب و بدحساب، بدون قضاوت شخصی و براساس سیستم های هوشمند پرداخت. از طرفی با رشد سریع صنعت بانکداری مدل های اعتبارسنجی نیز به طور وسیعی جهت ارزیابی تصمیمات اعطا یا عدم اعطای تسهیلات به مشتریان مورد استفاده قرار می گیرد. جهت این امر مدیران بانک ها نیاز به تحلیل صحیح از داده های مشتریان دارند تا بر اساس آن تصمیمات مناسبی را برای تخصیص مناسب اعتبارات به متقاضیان اتخاذ نمایند. و بانک ها و مؤسسات اعتباری جهت کاهش ریسک اعتباری خود ملزم به شناسایی متقاضیان وام میباشند.

بخش قابل توجهی از منابع سیستم بانکی، جهت تأمین نیازهای مالی شرکتهای تخصصی می یابد که عمدتاً در قالب شرکتهای تجاری، متقاضی استفاده از تسهیلات بانکی هستند. ابعاد فعالیتهای تولیدی، صنعتی و تجاری این دسته از مشتریان بانک ها گسترده تر از اشخاص حقیقی است و به

همان نسبت اعطای تسهیلات به آنها بررسی بیشتر و دقیق تری را می طلبد که در قالب تحلیل مالی بر اساس استفاده از اطلاعات در دسترس میسر است.

اطلاعات لازم برای تحلیل مالی یک شرکت یا هر واحد اقتصادی شامل دو گروه اطلاعات است.

گروه اول : مربوط به محیط پیرامونی شامل اوضاع و احوال سیاسی و اقتصادی

گروه دوم : اطلاعات مربوط به شرکت شامل "اطلاعات مربوط به فعالیت" و "اطلاعات مالی"

در واقع بانک ها نیاز به اطلاعاتی دارند که بتوانند توانایی واحد تجاری در بازپرداخت اصل و فرع تسهیلات اعطایی در سررسید معین را مورد ارزیابی قرار دهند و یکی از منابع اطلاعاتی، صورتهای مالی دریافتی از واحدهای تجاری می باشد. که در این تحقیق می خواهیم این موضوع را بررسی نماییم که آیا تکنیکهای داده کاوی جهت اعتبارسنجی مشتریان بانک از کارآیی مناسبی برخوردار میباشد یا خیر ، زیرا محقق بر این عقیده است که بانک ها در اعطای وام به ریسک مربوطه توجه نمی کنند و براساس سیستم وثیقه محوری و قضاوتی وام به مشتریان می دهند.

۱-۲- سوال تحقیق

با توجه به توضیحات ذکر شده، محقق به دنبال پاسخ به سؤال زیر می باشد :

- آیا مدل های منتج از تکنیک های داده کاوی جهت اعتبارسنجی مبتنی بر صورت های مالی از کارآیی مناسبی برخوردار می باشند.

۱-۳- اهمیت موضوع و ضرورت تحقیق و انگیزه انتخاب آن

جمع آوری و جلب انواع سپرده ها و تخصیص آن جهت تأمین نیازهای مالی انواع فعالیتهای اقتصادی از مهمترین عملیات بانکی بشمار می رود. به عبارت دیگر، بانک ها واسطه بین سپرده- گذاران و متقاضیان تسهیلات بوده و با استفاده از منابع خود و سپرده های مردم مبادرت به اعطای تسهیلات می نماید. بانک ها با در اختیار داشتن بخش عمده ای از وجوه در گردش جامعه، نقش بسیار حساس و مهمی در هر نظام اقتصادی ایفا نموده و در تنظیم روابط و مناسبات اقتصادی جامعه تأثیر بسزایی دارند.

اعطای تسهیلات بخش مهمی از عملیات هر بانک را تشکیل می دهد و این قسمت از فعالیتهای بانکی از لحاظ اقتصادی حائز کمال اهمیت است. در واقع، رشد و توسعه اقتصادی بدون افزایش کمی عامل سرمایه بعنوان یکی از عوامل تولید، ممکن نیست و چون برای تمام اشخاص به دلائل مختلف مقدور نیست که کلیه موارد و مراحل فعالیت خود بتوانند از امکانات و منابع پولی شخصی جهت تأمین نیازهای موجود استفاده نمایند و علاوه بر این، دریافتها و پرداختهای واحد های تجاری نیز به ندرت با هم انطباق می یابند لذا ناگزیر برای استفاده از تسهیلات و منابع لازم به مؤسسات مالی که مهمترین آنها بانک ها می باشند روی می آورند. بانک ها در بخشی از عملیات خود، موجبات انتقال منابع را از اشخاصی که مستقیماً مایل و یا قادر به مشارکت در فعالیتهای اقتصادی نمی باشند را به آنان که جهت انجام امور اقتصادی نیازمند به سرمایه می باشند فراهم ساخته و بدین ترتیب باعث افزایش تولیدات کشور می شوند. با افزایش تولید، سطح اشتغال در جامعه ارتقا یافته و از طرفی، ازدیاد کالاها و خدمات در یک اقتصاد متعادل، شرایط کاهش قیمتها فراهم می شود. به این